

PRAVILNIK

O SPECIJALIZACIJAMA I UŽIM SPECIJALIZACIJAMA ZDRAVSTVENIH RADNIKA I ZDRAVSTVENIH SARADNIKA

("Sl. glasnik RS", br. 10/2013)

I UVODNA ODREDBA

Član 1

Ovim pravilnikom utvrđuju se vrste, trajanje i sadržina specijalizacija i užih specijalizacija, programi obavljanja specijalizacija, odnosno užih specijalizacija, način obavljanja specijalističkog staža i polaganje specijalističkog ispita, sastav i rad ispitnih komisija, uslovi koje moraju ispunjavati zdravstvene ustanove i privatna praksa, odnosno, Agencija za lekove i medicinska sredstva Srbije, za obavljanje specijalističkog staža, uslovi i način priznavanja vremena provedenog na radu kao dela specijalističkog staža, kao i obrazac indeksa i diplome o položenom specijalističkom ispitu, odnosno položenom ispitu iz uže specijalizacije.

II VRSTE I TRAJANJE SPECIJALIZACIJA I UŽIH SPECIJALIZACIJA

1. Vrste i trajanje specijalizacija

Član 2

Doktori medicine mogu se specijalizovati u sledećim granama medicine, odnosno oblastima zdravstvene zaštite:

- 1) interna medicina;
- 2) internistička onkologija;
- 3) infektologija;
- 4) pedijatrija;
- 5) neurologija;
- 6) psihijatrija;
- 7) dečja neurologija;
- 8) dečja i adolescentna psihijatrija;

- 9) ginekologija i akušerstvo;
- 10) opšta hirurgija;
- 11) abdominalna hirurgija;
- 12) vaskularna hirurgija;
- 13) grudna hirurgija;
- 14) ortopedska hirurgija i traumatologija;
- 15) dečja hirurgija;
- 16) neurohirurgija
- 17) plastična, rekonstruktivna i estetska hirurgija;
- 18) maksilofacijalna hirurgija;
- 19) urologija;
- 20) kardiohirurgija;
- 21) urgentna medicina;
- 22) anesteziologija, reanimatologija i intenzivna terapija;
- 23) otorinolaringologija;
- 24) oftalmologija;
- 25) dermatovenerologija;
- 26) fizikalna medicina i rehabilitacija;
- 27) opšta medicina;
- 28) medicina rada;
- 29) radiologija;
- 30) radijaciona onkologija;
- 31) nuklearna medicina;
- 32) patologija;

- 33) sudska medicina;
- 34) medicinska mikrobiologija;
- 35) klinička biohemija;
- 36) klinička farmakologija;
- 37) laboratorijska medicina;
- 38) imunologija;
- 39) higijena;
- 40) epidemiologija;
- 41) socijalna medicina;
- 42) sportska medicina;
- 43) transfuzijska medicina;
- 44) vazduhoplovna medicina;

Specijalizacije iz stava 1. ovog člana traju od tri do šest godina, i to:

- a) specijalizacije iz tač. 38)-44) - tri godine;
- b) specijalizacije iz tač. 2)-9) i 22)-37) - četiri godine;
- v) specijalizacije iz tač. 1) i 10)-15), 17)-19) i 21) - pet godina;
- g) specijalizacije iz tač. 16) i 20) - šest godina.

Član 3

Doktori stomatologije mogu se specijalizovati u sledećim granama medicine, odnosno oblastima zdravstvene zaštite:

- 1) preventivna i dečja stomatologija;
- 2) bolesti zuba i endodoncija;
- 3) stomatološka protetika;
- 4) paradontologija i oralna medicina;
- 5) ortopedija vilica;

6) oralna hirurgija;

7) maksilofacijalna hirurgija;

Specijalizacije iz stava 1. ovog člana traju od tri do pet godina i to:

a) specijalizacije iz tač. 1)-6) - tri godine;

b) specijalizacija iz tačke 7) - pet godina.

Član 4

Diplomirani farmaceuti i magistri farmacije mogu se specijalizovati u sledećim granama farmacije, odnosno oblastima zdravstvene zaštite:

1) klinička farmacija;

2) medicinska biohemija;

3) toksikološka hemija;

4) sanitarna hemija;

5) ispitivanje i kontrola lekova;

6) farmakoterapija;

7) farmaceutska tehnologija;

8) kontrola i primena lekovitih biljaka;

9) socijalna farmacija.

Specijalizacije iz stava 1. ovog člana traju od dve do četiri godine, i to:

a) specijalizacije iz tač. 7), 8) i 9) - dve godine;

b) specijalizacije iz tač. 1), 3), 4), 5) i 6) - tri godine;

v) specijalizacija iz tač. 2) - četiri godine.

Član 5

Diplomirani farmaceuti - medicinski biohemičari i magistri farmacije - medicinski biohemičari mogu se specijalizovati u sledećim granama farmacije, odnosno oblastima zdravstvene zaštite:

1) farmakoterapija;

- 2) medicinska biohemija;
- 3) sanitarna hemija;
- 4) toksikološka hemija.

Specijalizacije iz stava 1. ovog člana traju od tri do četiri godine, i to:

- a) specijalizacije iz tač. 1), 3) i 4) - tri godine;
- b) specijalizacija iz tač. 2) - četiri godine.

Član 6

Lica koja obavljaju određene poslove zdravstvene zaštite u zdravstvenoj ustanovi, odnosno privatnoj praksi, odnosno lica koja čine tim sa zdravstvenim radnicima u obavljanju zdravstvene delatnosti (zdravstveni saradnici) mogu se, u zavisnosti od završenog fakulteta, odnosno od stečenog visokog obrazovanja, specijalizovati u sledećim oblastima zdravstvene zaštite i to:

- 1) medicinska psihologija - ako su završili filozofski fakultet (diplomirani psiholog);
- 2) medicinska fizika - ako su završili prirodno-matematički fakultet, odnosno fizički fakultet (diplomirani fizičar);
- 3) toksikološka hemija - ako su završili prirodno-matematički fakultet, odnosno hemijski fakultet (diplomirani hemičar), dipl. fiziko-hemičari, inženjeri tehnologije, inženjeri poljoprivrede i dipl. biolozi;
- 4) sanitarna hemija - diplomirani hemičari, diplomirani fiziko-hemičari, inženjeri tehnologije i inženjeri poljoprivrede;
- 5) zdravstvena statistika i informatika - ako su završili prirodno-matematički, odnosno matematički fakultet, ekonomski fakultet, elektrotehnički fakultet i fakultet organizacionih nauka;
- 6) zdravstvena ekonomika - ako su završili ekonomski fakultet;
- 7) zdravstveno pravo - ako su završili pravni fakultet.

Specijalizacije iz stava 1. ovog člana traju tri godine.

2. Vrste i trajanje užih specijalizacija

Član 7

Doktori medicine specijalisti mogu se u zavisnosti od specijalnosti, specijalizovati iz sledećih užih specijalističkih grana i oblasti zdravstvene zaštite, i to:

- 1) alergologija i klinička medicina - ako imaju specijalizaciju iz interne medicine, pedijatrije i dermatovenerologije;

- 2) kardiologija - ako imaju specijalizaciju iz interne medicine i pedijatrije;
- 3) pulmologija - ako imaju specijalizaciju iz interne medicine, pedijatrije;
- 4) endokrinologija - ako imaju specijalizaciju iz interne medicine, pedijatrije i ginekologije i akušerstva;
- 5) nefrologija - ako imaju specijalizaciju iz interne medicine i pedijatrije;
- 6) reumatologija - ako imaju specijalizaciju iz interne medicine i pedijatrije;
- 7) gastroenterohepatologija - ako imaju specijalizaciju iz interne medicine i pedijatrije;
- 8) hematologija - ako imaju specijalizaciju iz interne medicine i pedijatrije;
- 9) gerijatrija - ako imaju specijalizaciju iz interne medicine i opšte medicine;
- 10) audiologija - ako imaju specijalizaciju iz otorinolaringologije;
- 11) laboratorijska tehnika za izučavanje proteina - ako imaju specijalizaciju iz kliničke biohemije;
- 12) molekularno biološka i imunohemijska dijagnostika - ako imaju specijalizaciju iz kliničke biohemije;
- 13) kliničko biohemijska reumatologija - ako imaju specijalizaciju iz kliničke biohemije;
- 14) laboratorijska dijagnostika u onkologiji - ako imaju specijalizaciju iz kliničke biohemije;
- 15) laboratorijska endokrinologija - ako imaju specijalizaciju iz kliničke biohemije;
- 16) profesionalna toksikologija - ako imaju specijalizaciju iz medicine rada, higijene i interne medicine;
- 17) klinička toksikologija - ako imaju specijalizaciju iz interne medicine, pedijatrije, kliničke farmakologije, urgentne medicine, anesteziologije, reanimatologije i intenzivne terapije i medicine rada;
- 18) ocenjivanje radne sposobnosti - ako imaju specijalizaciju iz medicine rada, opšte medicine i interne medicine;
- 19) radiološka zaštita - ako imaju specijalizaciju iz medicine rada, higijene, epidemiologije, radiologije i nuklearne medicine;
- 20) fertilitet i sterilitet - ako imaju specijalizaciju iz ginekologije i akušerstva;
- 21) fonijatrija - ako imaju specijalizaciju iz otorinolaringologije;
- 22) dermatovenerološka mikologija - ako imaju specijalizaciju iz dermatovenerologije;

- 23) angiologija - ako imaju specijalizaciju iz interne medicine, neurologije, fizikalne medicine i rehabilitacije, dermatovenerologije, radiologije i specijalizaciju jedne od hirurških grana;
- 24) medicinska parazitologija i mikologija - ako imaju specijalizaciju iz mikrobiologije sa parazitologijom i medicinske mikrobiologije;
- 25) virusologija - ako imaju specijalizaciju iz medicinske mikrobiologije i mikrobiologije sa parazitologijom;
- 26) bakteriologija - ako imaju specijalizaciju iz medicinske mikrobiologije i mikrobiologije sa parazitologijom;
- 27) dijetoterapija - ako imaju specijalizaciju iz higijene, interne medicine, pedijatrije, medicine sporta i opšte medicine;
- 28) medicinska ekologija - ako imaju specijalizaciju iz higijene, medicine rada, opšte medicine i kliničke farmakologije;
- 29) klinička genetika - ako imaju specijalizaciju iz jedne od grana medicine;
- 30) zdravstveno vaspitanje - ako imaju specijalizaciju iz opšte medicine i svih preventivnih grana medicine;
- 31) neonatologija - ako imaju specijalizaciju iz pedijatrije;
- 32) baromedicina - ako imaju specijalizaciju iz bilo koje grane medicine osim socijalne medicine, higijene i epidemiologije;
- 33) balneoklimatologija - ako imaju specijalizaciju iz bilo koje grane medicine, osim socijalne medicine;
- 34) klinička transfuziologija - ako imaju specijalizaciju iz jedne od grana medicine;
- 35) sudska psihijatrija - ako imaju specijalizaciju iz psihijatrije;
- 36) bolesti zavisnosti - ako imaju specijalizaciju iz psihijatrije;
- 37) perinatologija - ako imaju specijalizaciju iz ginekologije i akušerstva;
- 38) dečja fizijatrija - ako imaju specijalizaciju iz fizikalne medicine i rehabilitacije;
- 39) medicinska informatika - ako imaju specijalizaciju iz jedne od grana medicine;
- 40) klinička neurofiziologija sa epileptologijom - ako imaju specijalizaciju iz psihijatrije, dečje i adolescentne psihijatrije, neurologije, dečje neurologije i pedijatrije;
- 41) klinička farmakologija - farmakoterapija - ako imaju specijalizaciju iz interne medicine, pedijatrije, anesteziologije, reanimatologije i intenzivne terapije, neurologije, psihijatrije i kliničke farmakologije;

42) dečja ortopedija i traumatologija - ako imaju specijalizaciju iz dečje hirurgije i ortopedske hirurgije i traumatologije;

43) dečja urologija - ako imaju specijalizaciju iz dečje hirurgije i urologije;

44) endokrina hirurgija - ako imaju specijalizaciju iz opšte hirurgije, vaskularne hirurgije, abdominalne hirurgije, grudne hirurgije, dečje hirurgije, maksilofacijalne hirurgije i otorinolaringologije;

45) medicinska citologija - ako imaju specijalizaciju iz patologije;

46) klinička patologija - ako imaju specijalizaciju iz patologije;

47) onkologija - ako imaju specijalizaciju iz ginekologije i akušerstva, interne medicine, pedijatrije, neurologije, dermatovenerologije, radiologije, opšte hirurgije, ortopedske hirurgije i traumatologije, plastične, rekonstruktivne i estetske hirurgije, urologije i otorinolaringologije;

48) palijativna medicina i medicina bola - ako imaju specijalizaciju iz interne medicine, neurologije, opšte hirurgije, anesteziologije, reanimatologije i intenzivne terapije;

49) neuroradiologija - ako imaju specijalizaciju iz radiologije;

50) interventna radiologija - ako imaju specijalizaciju iz radiologije;

51) digestivna radiologija - ako imaju specijalizaciju iz radiologije.

Uže specijalizacije iz stava 1. ovog člana traju 12 meseci.

Član 8

Diplomirani farmaceuti - specijalisti medicinske biohemije mogu se u zavisnosti od specijalnosti, specijalizovati iz sledećih užih specijalističkih grana i oblasti zdravstvene zaštite, i to:

1) klinička imunohemija - diplomirani farmaceuti - specijalisti medicinske biohemije;

2) klinička enzimologija - diplomirani farmaceuti - specijalisti medicinske biohemije;

3) laboratorijska endokrinologija - diplomirani farmaceuti - specijalisti medicinske biohemije.

Uže specijalizacije iz stava 1. ovog člana traju 12 meseci.

III PROGRAMI OBAVLJANJA SPECIJALIZACIJA I UŽIH SPECIJALIZACIJA

Član 9

Specijalizacije, odnosno uže specijalizacije obavljaju se po programima kojima je utvrđen obim, sadržaj i plan sprovođenja teorijske i praktične nastave i praktičnog stručnog rada, kao i znanja i veštine koje se stiču.

Programi obavljanja specijalizacija i užih specijalizacija odštampani su uz ovaj pravilnik i čine njegov sastavni deo.

IV NAČIN OBAVLJANJA SPECIJALISTIČKOG STAŽA I POLAGANJE SPECIJALISTIČKOG ISPITA, SASTAV I RAD ISPITNIH KOMISIJA, OBRAZAC INDEKSA I DIPLOME

Član 10

Zdravstveni radnici i zdravstveni saradnici, po dobijanju rešenja ministra zdravlja o davanju saglasnosti na odobrenu specijalizaciju, odnosno užu specijalizaciju, započinju obavljanje specijalističkog staža danom upisa na odgovarajući fakultet zdravstvene struke (u daljem tekstu: fakultet).

Specijalistički staž obavlja se pod nadzorom mentora koga odredi fakultet.

Član 11

Specijalistički staž iz specijalizacije, odnosno uže specijalizacije obavlja se na odgovarajućem fakultetu, u zdravstvenoj ustanovi i privatnoj praksi, odnosno Agenciji za lekove i medicinska sredstva, koji ispunjavaju uslove utvrđene ovim pravilnikom.

Specijalizanti imaju obavezu da po predlogu mentora najmanje polovinu specijalističkog staža provedu na klinikama nekog univerzitetskog centra. Specijalizant može po predlogu mentora, da deo specijalističkog staža u trajanju do tri meseca, obavi u nekoj drugoj zdravstvenoj ustanovi koja je u rangu tercijarne zdravstvene ustanove.

Član 12

O obavljanju specijalističkog staža vodi se specijalistička knjižica - indeks na Obrascu 1 koji je odštampan uz ovaj pravilnik i čini njegov sastavni deo.

Član 13

Po završenom specijalističkom stažu specijalizant podnosi prijavu za polaganje specijalističkog, odnosno užeg specijalističkog ispita (u daljem tekstu: ispit).

Uz prijavu iz stava 1. ovog člana podnosi se i specijalistička knjižica - indeks.

Član 14

Specijalistički ispit sastoji se iz tri dela, i to:

1) testa;

2) praktičnog dela;

3) usmenog ispita.

Konačna ocena za specijalistički ispit formira se na osnovu sva tri dela ispita.

Član 15

Sadržaj specijalističkog ispita je sledeći:

1) Test sadrži najmanje 15 a najviše 20 pitanja iz oblasti zdravstvene zaštite u okviru te specijalizacije.

U testu moraju biti zastupljene sve grane medicine, odnosno oblasti zdravstvene zaštite u okviru te specijalizacije (banka test pitanja).

Specijalizant mora tačno odgovoriti na najmanje 60% pitanja u testu da bi bio ocenjen pozitivno.

Položen test je uslov nastavka specijalističkog ispita.

2) Praktični deo ispita specijalizant polaže na dan polaganja usmenog ispita.

3) Usmeni ispit - članovi komisije pojedinačno ocenjuju odgovore kandidata na svako postavljeno pitanje, ocenama od pet do deset.

Smatra se da je kandidat položio usmeni ispit ako je na ispitu ostvario prosečnu ocenu najmanje šest.

Član 16

Specijalistički ispit iz specijalizacije, odnosno uže specijalizacije polaže se pred ispitnom komisijom, koja se obrazuje na fakultetima zdravstvene struke.

Ispitna komisija se sastoji od predsednika, najmanje dva člana i odgovarajućeg broja zamenika.

Predsednik i članovi komisije moraju biti nastavnici fakulteta.

Ispitne komisije obrazuju se za svaku vrstu specijalizacije, odnosno uže specijalizacije na matičnom fakultetu.

Ispit se može održati samo pred ispitnom komisijom u punom sastavu.

Član 17

Specijalizant, posle sticanja uslova za polaganje ispita pristupa polaganju ispita u roku od šest meseci.

Član 18

Zdravstvenom radniku i zdravstvenom saradniku kome je tokom specijalističkog staža, u skladu sa propisom kojim se uređuje oblast rada, utvrđeno mirovanje radnog odnosa, u rok za sticanje uslova za pristupanje polaganju ispita ne računa se period mirovanja radnog odnosa.

Zdravstvenom radniku i zdravstvenom saradniku koji odsustvuje sa rada iz opravdanih razloga utvrđenih zakonom (bolovanje duže od šest meseci, trudnoća, komplikacije u vezi sa održavanjem trudnoće, porodijsko odsustvo i odsustvo radi nege deteta), rok za sticanje uslova za pristupanje polaganju ispita računa se od isteka perioda za koji su trajali navedeni razlozi.

Član 19

Po završenom specijalističkom ispitu ispitna komisija ocenjuje zdravstvenog radnika, odnosno zdravstvenog saradnika ocenom "odličan", "vrlo dobar", "dobar" ili "nije položio".

Član 20

Zdravstveni radnik, odnosno zdravstveni saradnik koji ne položi ispit, može da polaže taj ispit u rokovima koji ne mogu biti kraći od šest meseci od dana polaganja ispita.

Član 21

Zdravstvenom radniku, odnosno zdravstvenom saradniku koji je položio specijalistički ispit izdaje se diploma o stečenom stručnom nazivu specijaliste na Obrascu 2, koji je odštampan uz ovaj pravilnik i čini njegov sastavni deo.

Zdravstvenom radniku, koji je položio specijalistički ispit iz uže specijalizacije izdaje se diploma o stečenom stručnom nazivu specijaliste uže specijalizacije na Obrascu 3, koji je odštampan uz ovaj pravilnik i čini njegov sastavni deo.

V USLOVI KOJE MORAJU ISPUNJAVATI ZDRAVSTVENE USTANOVE I PRIVATNA PRAKSA ZA OBAVLJANJE SPECIJALISTIČKOG STAŽA

Član 22

Specijalistički staž iz specijalizacije može se obavljati u zdravstvenoj ustanovi koja pored propisanih uslova za obavljanje zdravstvene delatnosti ispunjava i sledeće uslove:

- 1) da ima najmanje dvoje specijalista odgovarajuće specijalnosti sa pet godina radnog iskustva u odgovarajućoj specijalnosti posle položenog specijalističkog ispita;
- 2) da ima odeljenje odgovarajuće specijalnosti i u redovnom radu obavlja većinu procedura koje su predviđene propisanim programom specijalizacije;
- 3) da ima i da sprovodi plan stručnog usavršavanja;
- 4) da ima stručnu biblioteku i da je pretplaćena na dobijanje naučnih i stručnih publikacija, odnosno časopisa;

5) da na jednog specijalistu iz tačke 1) ovog stava nema više od dva zdravstvena radnika, odnosno dva zdravstvena saradnika koji se već nalaze na specijalizaciji.

Specijalistički staž iz uže specijalizacije može se obavljati na klinici i drugoj zdravstvenoj ustanovi, odnosno organizacionoj jedinici zdravstvene ustanove koja ispunjava uslove propisane za kliniku.

Izuzetno od stava 1. tač. 1) i 2) ovog člana iz oblasti deficitarnih i novih grana farmacije, specijalistički staž se može obavljati u zdravstvenoj ustanovi koja ima najmanje dva specijalista srodne specijalnosti.

VI USLOVI I NAČIN PRIZNAVANJA SPECIJALISTIČKOG STAŽA

Član 23

Zdravstvenom radniku koji je pre odobrenja specijalizacije proveo na radu određeno vreme u zdravstvenoj ustanovi, Ministarstvo zdravlja može, na njegov zahtev i na predlog fakulteta, priznati to vreme u specijalistički staž, u skladu sa programom obavljanja specijalizacija, najduže šest meseci, pod sledećim uslovima:

- 1) ako zdravstvena ustanova u kojoj je proveo na radu određeno vreme pre odobrenja specijalizacije ispunjava uslove iz člana 22. ovog pravilnika;
- 2) ako stručno medicinski postupci i sadržaj zdravstvene zaštite koje je obavljao u zdravstvenoj ustanovi odgovaraju ili su isti sa sadržajima i postupcima predviđenim programom specijalizacije za određenu specijalizaciju;
- 3) ako specijalizacija za doktore medicine traje četiri i više godina, odnosno za doktore stomatologije ako specijalizacija traje tri i više godina.

Priznavanje određenog vremena koje je zdravstveni radnik pre odobrenja specijalizacije proveo na radu u zdravstvenoj ustanovi u specijalistički staž, vrši se samo za vreme u kojem je zdravstveni radnik obavljao zdravstvenu delatnost u zdravstvenoj ustanovi duže od dve godine po položenom stručnom ispitu.

Izuzetno iz stava 2. ovog člana iz oblasti deficitarnih grana medicine, stomatologije i farmacije zdravstveni radnik može se uputiti na specijalizaciju posle završenog pripravničkog staža i položenog stručnog ispita.

VII PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 24

Zdravstveni radnici i zdravstveni saradnici koji su započeli obavljanje specijalističkog staža do dana stupanja na snagu ovog pravilnika, obaviće specijalistički staž na sledeći način:

- ukoliko specijalizacija traje duže od četiri godine, specijalistički staž će se obaviti po odredbama ovog pravilnika;

- zdravstveni radnici koji su započeli obavljanje uže specijalizacije do dana stupanja na snagu ovog pravilnika obaviće staž u celosti po odredbama propisa po kojima su započeli specijalistički staž.

Član 25

Zdravstveni radnici koji su stekli zvanje specijaliste po ranije važećim propisima, mogu se uže specijalizovati po propisima koji su važili do dana stupanja na snagu ovog pravilnika - do 1. januara 2018. godine.

Član 26

Stupanjem na snagu ovog pravilnika prestaje da važi Pravilnik o specijalizacijama i užim specijalizacijama zdravstvenih radnika i zdravstvenih saradnika ("Službeni glasnik RS", broj 63/10).

Član 27

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije".